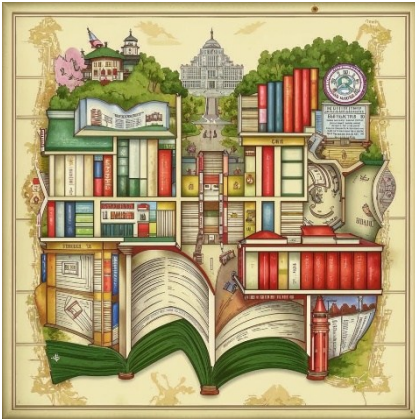

КОМПЛЕКСНАЯ РАБОТА ПА БЕЛАРУСКОЙ МОВЕ І ЛІТАРАТУРЫ

БЛАНК ЗАДАНИЯЎ 9 клас

Як вы думаеце, сябры, дзе знаходзіцца мост паміж эпохамі? Дзе гісторыя ажывае, каб фарміраваць нашу рэчаіснасць? Вядома ж, у музеі! Яго сэрца – мова і літаратура, накопкі прыз рукапісы, кнігі і лісты мы чуем галасы продкаў, і музей становіцца сховішчам не толькі рэчэй, але і душы народа.

Прапануем вам філалагічнае знаёмства з музейнай справай, каб далучыцца да беларускай культурнай спадчыны.

Варыянт 2

Заданне 1. Супрацоўнікі музеяў займаюцца надзвычай складанай, але вельмі карыснай і цікавай справай і ўжываюць пры гэтым адпаведныя спецыяльныя словы.

Запішыце лексіку музейнай справы згодна з нормамі беларускага правапісу.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Заданне 2. У музейнай справе важна правільна выбраць экспанаты для калекцыі і размясціць іх у такім парадку, каб яны дакладна адпавядалі гістарычнаму перыяду.

Лексічныя значэнні таксама павінны дакладна адпавядаць “свайму” слову. Вызначыце значэнні слоў і ўпішыце нумар правільнага значэння ў апошні слупок.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Заданне 3. Музеі захоўваюць матэрыяльную спадчыну беларусаў, пераносячы нас у свет дзівосных рэчаў, на якіх калісьці трымалася жыццё нашага народа. Фразеалогія ж прыадчыняе перад намі дзверы ў духоўнае мінулае нашых продкаў, паказваючы, як яны ўспрымалі свет, якімі каштоўнасцямі жылі. Таму веданне фразеалагізмаў – яскравае сведчанне прылучанасці чалавека да сваёй культуры.

Прадэманструйце, як вы валодаеце беларускай фразеалогіяй: у пададзеных фразеалагізмах вызначце прапушчаны кампанент, выбраўшы яго з прапанаваных у трэцім слупку. Насупраць абранага кампанента пастаўце ў апошнім слупку знак “+”.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Заданне 4. Экспанаты ў музейных залах і на паліцах заўсёды размяшчаюцца на падставе дэтальнага ўліку суадносін паміж імі. Гэтаксама скрупулёзна мовазнаўцы вызначаюць адносіны вытворнасці паміж словамі.

Паспрабуйце і вы да кожнага прапанаванага дзеяслова дакладна падабраць адзін адпаведнік у якасці вытворнага ад яго слова. Гэта павінен быць прасты прыметнік, які трэба запісаць у адпаведным радку табліцы.

Заўвага. Прыметнік можна падбіраць зыходзячы з любога значэння дзеяслова.
Максімальная колькасць балаў – 6.

Заданне 5. Давайце пазнаёмімся з адным з найбольш цікавых беларускіх музеяў. Прачытайце тэкст пра мемарыяльны комплекс “Брэсцкая крэпасць-герой” і запойніце ячэйкі табліцы зыходзячы з пастаўленай у кожнай ячэйцы задачы.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Адным з самых папулярных турыстычных аб'ектаў Брэста, ды і ўсёй Беларусі, з'яўляецца сапраўдны музей пад адкрытым небам – мемарыяльны комплекс “Брэсцкая крэпасць-герой”.

Комплекс стаў помнікам подзвігу воінаў, якія першымі прынялі на сябе ўдар войск нацысцкай Германіі летам 1941 года. Крэпасць была ўзведзена ў 1830-х гадах і заняла **чатыры астравы**¹. Галоўны і самы вялікі – Цытадэль – быў акружаны суцэльнай двухпавярховай абарончай казармай даўжынёй амаль у два кіламетры і меў **сотні казематаў**². Усяго ў крэпасці было **чацвёра варот**³, 21 мост, звыш 6 кіламетраў абарончых валоў 10-метровай вышыні. Работы па яе ўдасканаленні **вяліся з перапынкамі**⁴, але так і не былі скончаны да Першай сусветнай вайны.

Гераічная абарона Брэсцкай крэпасці стала значнай падзеяй у гісторыі **ўсяго беларускага народа**⁵. Каля Вечнага агню, **што гарыць**⁶ на плошчы Цырыманіялаў, пад гранітнымі плітамі пахаваны астанкі 962 абаронцаў крэпасці-героя. Мемарыяльны комплекс, які ўвекавечыў памяць аб іх подзвігу, быў адкрыты да 30-годдзя пачатку Вялікай Айчыннай вайны, у 1971 годзе. (Паводле інтэрнэт-рэсурсаў.)

Заданне 6. Устанавіце адпаведнасць паміж выдзеленымі ў тэксце папярэдняга задання словазлучэннямі (спалучэннямі слоў) і іх характарыстыкамі. Адказ запішыце ў выглядзе спалучэнняў літар і лічбаў (напрыклад: А1Б2В3Г4). Улічыце, што не ўсе словазлучэнні (спалучэнні слоў) могуць адпавядаць акрэсленым патрабаванням, а таму могуць быць пазіцыі без правільнага адказу.

Характарыстыкі:

А – Дапасаванне, сінтаксічна несвабоднае.

Б – Складанае словазлучэнне.

В – Кіраванне з галоўным словам – лічэбнікам.

Г – Кіраванне з галоўным словам – назоўнікам.

Д – Прымыканне з галоўным словам – дзеясловам.

Е – Не словазлучэнне.

9 клас. Комплексная работа. Варыянт 2. Бланк заданняў

Заданне 7. Перакладзіце тэкст на беларускую мову.

Максімальная колькасць балаў – 6.

Один из музеев Полоцка рассказывает об особенностях ручного ткачества на Поозерье. На Беларуси ткачество известно с глубокой древности, о чем свидетельствуют археологические находки (пряслица, отпечатки ткани на керамических сосудах, архаичные орудия труда). Это самый распространённый и старинный вид народного декоративно-прикладного искусства, непосредственно связанный с изготовлением одежды и предметов быта: покрывал, скатертей, полотенец и др. (По материалам сайта www.tkach.polotsk.museum.by.)

Заданне 8. Нарэшце мы паспрабуем зрабіць уласны віртуальны музей беларускай літаратуры і мастацтва.

Першая зала будзе прысвечана мастацкім сродкам выразнасці. Наша задача – аформіць вітрыву “Эпітэт”. З прыведзеных ніжэй “экспанатаў” выберыце неабходныя і пастаўце на патрэбнае месца, запісаўшы нумар “экспаната” на адпаведнай палічцы. Кожны з “экспанатаў” можна выкарыстаць толькі адзін раз.

Максімальная колькасць балаў – 6.

1 Ціхі і сіні блішча над хатай Неба прастор. Ціха гайдае ліпа над хатай Лісцяў узор. <i>Максім Багдановіч</i>	5 Ад куточка вока, там, дзе кладзецца першая маршчынка <...> цягнуўся тоненькі шрам, хаваючыся пад <...> кудзеркай на скроні, – след дотыку смерці, след вайны. <i>Янка Скрыган</i>
2 Прыходзь, прыходзь жа поўным днём, Сваё мне шчасце дорачы, Пабачыш ты, мая любоў, – Аж сэрцу ў грудзях горача. <i>Пятрусь Броўка</i>	6 Адзіны Віноўца чорных спраў, распраў Зямное і нябеснай кары. <i>Рыгор Барадулін</i>
3 Яго нахабныя і страшныя вочы гарэлі вясёлым шаленствам. <...> Чалавек, які сядзіць насупроць <...>, – страшны, вельмі небяспечны чалавек, драпежнік... <i>Уладзімір Караткевіч</i>	7 Ты б мог прыйсці бярозкаю, што ссек, Мурашкаю, што сок з пянёчка выпіла. Ў істоце той, якою быць не выпала, Сябе адчуй хоць зрэдку, чалавек! <i>Аляксей Пысін</i>
4 Няма на імшарах палескіх скалістых аснежаных стром... За вёскай – лугі, пералескі, Бяскрайняе поле кругом. <i>Мікола Аўрамчык</i>	8 І сабрала неба фарбы Колераў дзівосных... І дзе ёсць такія скарбы Гожства, сугалосся?! <i>Якуб Колас</i>

Заданне 9. У нашым віртуальным музеі ёсць раздзел, прысвечаны творчасці Францішка Багушэвіча. Уважліва прачытайце прапанаваны ўрывак. На месцы пропускаў упішыце неабходную інфармацыю і папраўце памылкі там, дзе палічыце патрэбным (закрэсліце памылковыя сцверджанні і зверху напішыце правільныя).

Максімальная колькасць балаў – 6.

Заданне 10. Прыйшоў час прыцягнуць увагу да нашага віртуальнага музея беларускай літаратуры і мастацтва. Распрацуйце для яго рэкламны пост, які прыцягне ўвагу вашых аднагодкаў. Ваша задача – цікава і арыгінальна расказаць пра перавагі віртуальнага музея і/або яго ўнікальныя магчымасці, згадаць хаця б двух беларускіх пісьменнікаў (асветнікаў) даўняй літаратуры (XI–XVIII стст.) і трох беларускіх пісьменнікаў XX стагоддзя, натхніць наведаць віртуальны музей менавіта вашых аднагодкаў (!). Выкарыстанне нестандартных ідэй, яркіх вобразаў, гумару вітаецца. Пост не павінен быць большым за 100 слоў. Пспехаў!

Максімальная колькасць балаў – 6.